

„Konwencja o prawach dziecka”

**Dziecko chce być dobre.
Jeśli nie umie – naucz,
Jeśli nie wie – wytłumacz,
Jeśli nie może – pomóż.**

Janusz Korczak

Konwencja o prawach dziecka jest podstawowym dokumentem międzynarodowym. Została przyjęta przez zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku. Ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku. Określa ona prawa, które powinny być zagwarantowane wszystkim dzieciom na świecie, by mogły w pełni rozwijać swój potencjał.

W Polsce prawa dziecka zapoczątkował **Janusz Korczak**, wybitny pedagog, działający na rzecz godnego traktowania dzieci. Ludwik Rajchman polski bakteriolog, działacz społeczny był jednym z założycieli międzynarodowej organizacji działającej na rzecz dzieci – UNICEF (Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz dzieci, powstał w 1946r.)

Konwencja nakłada na rodziców i wszystkie inne osoby, w tym nauczycieli i organy władzy państwowej, obowiązek kierowania się we wszelkich działaniach troską o najlepiej pojęty interes dziecka. Dzieci, również powinny znać swoje prawa i wiedzieć, co one oznaczają w rzeczywistości. Niektóre ze swych praw dzieci rozumieją instynktownie, nawet, gdy nikt im ich nie tłumaczy, i tym bardziej boleśnie przeżywają ich nierespektowanie (np. prawo do kontaktu z obojgiem rodziców po ich rozwodzie). Świadomość własnych praw, możliwości i ograniczeń, norm regulujących zachowanie ma bardzo duże znaczenie dla społecznego rozwoju dziecka. Dorośli, czasem obawiają się, że dzieci, znając swoje prawa, zbuntują się przeciwko nim, będą bardziej nieposłuszne. Takie myślenie jest charakterystyczne szczególnie dla tych, którzy wychowanie postrzegają jako pełne podporządkowanie dziecka dorosłym.

Uczenie dzieci ich praw nie oznacza całkowitej wolności decyzji, braku obowiązków. Jest to uczenie rozumnego korzystania ze swoich praw, możliwości i przywilejów - ściśle powiązane z rozumieniem ograniczeń, konieczności i obowiązków. Dziecko świadome

swoich przywilejów rozumie, że inni także mają prawa i ta wiedza może ułatwić proces wychowania. Uczenie przestrzegania praw innych ludzi i radzenia sobie w sytuacji naruszania praw własnych jest elementem przygotowania do życia w społeczeństwie. Uczenie zasad komunikacji w grupie, rozwiązywania konfliktów bez stosowania przemocy, szacunku i tolerancji dla innych ludzi oraz kształtowanie poczucia własnej godności pomoże dzieciom zrozumieć ideę i wagę praw człowieka.

Według Janusza Korczaka każde dziecko ma:

1. Prawo do radości.
2. Prawo do wyrażania swoich myśli i uczuć.
3. Prawo do szacunku.
4. Prawo do nauki przez zabawę i bycie sobą.
5. Prawo do niepowodzeń i lez.
6. Prawo do własności.
7. Prawo do bycia sobą.
8. Prawo do niewiedzy.
9. Prawo do upadków.
10. Prawo do tajemnicy.

Należy pamiętać, że każde dziecko, niezależnie od wieku, statusu materialnego rodziców, wyznania czy koloru skóry ma prawo do miłości i szacunku, radości i smutku, prywatności i tajemnic, zabawy i nauki, niepowodzenia i niewiedzy, wypoczynku, czasu wolnego, do zabezpieczenia socjalnego, do nauki, a przede wszystkim do wyrażania własnych myśli i przeciwstawiania się złu. Nie wolno tego dzieciom odbierać.

Na straży przestrzegania praw dziecka w Polsce stoi **Rzecznik Praw Dziecka**. Jego zadania reguluje ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r o Rzeczniku Praw Dziecka. Powoływany jest przez Sejm za zgodą Senatu (kadencja trwa 5 lat).

Akty prawne regulujące prawa dziecka w Polsce to:

- * Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- * Konwencja o prawach dziecka,
- * Ustawa o rzeczniku praw dziecka.

Wprowadzanie dzieci w świat praw w przedszkolu

Znajomość praw przez dzieci jest niezmiernie ważna. W przedszkolu wprowadza się dzieci w świat praw w codziennej działalności, wykorzystując naturalne sytuacje. Niezastąpiona jest

literatura dziecięca, która bawiąc, jednocześnie uczy, w której zawarta jest tolerancja, dobro, piękno, szacunek. Wykorzystanie metod aktywizujących w planowaniu sytuacji edukacyjnych pozwala przedszkolakom zdobywać doświadczenia i kompetencje społeczno-moralne, oraz nabyć wiedzę i umiejętności z zakresu znajomości swoich praw. Odgrywanie scenek dramowych daje możliwość zrozumienia danej sytuacji i wejścia w tzw. „buty” bohatera scenki. Również zasady grupowe, które przyczyniają się do integracji grupy i pozwalają na współdziałanie, co jest istotną umiejętnością w normach ochrony praw dziecka w przedszkolu. Dzieci uczą się zarówno przez naśladowanie i modelowanie, jak i przez to, czego doświadczają. Umożliwia się dzieciom wyrażanie siebie, własnych uczuć, myśli w różnych formach ekspresji, plastycznej, muzycznej. Odpowiednia atmosfera i klimat wychowawczy wspomoga dzieci w poznaniu swoich praw, jak również respektowaniu praw innych.

Należy również pamiętać o ujednoczeniu oddziaływań przedszkola ze środowiskiem rodzinnym. Wyniesione z domu rodzinnego doświadczenia mogą pomóc lub utrudnić realizację edukacji praw dzieci, dlatego tak istotne jest współdziałanie z rodzicami.

Apel dziecka wg. Janusza Korczaka

1. **Nie psuj mnie.** Dobrze wiem, że nie powinienem mieć tego wszystkiego czego się domagam. To tylko próba z mojej strony.
2. **Nie bój się stanowczości.** Właśnie tego potrzebuję – poczucia bezpieczeństwa.
3. **Nie bagatelizuj moich złych nawyków.** Tylko Ty możesz pomóc mi zwalczyć zło, póki jeszcze jest możliwe.

4. **Nie rób ze mnie większego dziecka niż jestem.** To sprawia, że przyjmuję postawę głupio dorosłą, żeby udowodnić, że jestem duży.
5. **Nie zwracaj mi uwagi przy innych ludziach, jeśli nie jest to konieczne.** Wiele bardziej przejmuję się tym, co mówisz, jeśli rozmawiamy w cztery oczy.
6. **Nie chroń mnie przed konsekwencjami.** Czasami dobrze jest nauczyć się rzeczy bolesnych i nieprzyjemnych.
7. **Nie wmawiaj mi, że błędy które popełniam są grzechem.** To zagraża mojemu poczuciu wartości.
8. **Nie przejmuj się za bardzo, gdy mówię, że cię nienawidzę.** Czasami mówię to, by przyciągnąć Twoją uwagę.
9. **Nie zrzędź.** W przeciwnym razie muszę się przed Tobą bronić i zrobię się głuchy.
10. **Nie dawaj mi obietnic bez pokrycia.** Czuję się przeraźliwie zawiedziony, kiedy nic z tego wszystkiego nie wychodzi.

11. **Nie zapominaj, że jeszcze trudno mi jest precyzyjnie wyrazić myśli.** To dlatego nie zawsze się rozumiemy.

12. **Nie sprawdzaj z uporem maniaka mojej uczciwości.** Zbyt łatwo strach zmusza mnie do kłamstwa.
13. **Nie bądź niekonsekwentny.** To mnie ogłupia i tracę całą swoją wiarę w ciebie.
14. **Nie odtrącaj mnie, gdy dręcę Cię pytaniami.** Może się wkrótce okazać, że zamiast prosić Cię o wyjaśnienia, poszukam ich gdzie indziej.
15. **Nie wmawiaj mi, że moje lęki są głupie.** One po prostu są.
16. **Nie rób z siebie nieskazitelnego ideału.** Prawda na twój temat byłaby w przyszłości nie do zniesienia.
17. **Nie wyobrażaj sobie, że przepraszając mnie stracisz autorytet.** Za uczciwą grę umiem podziękować miłością, o jakiej Ci się nie śniło.

18. **Nie zapominaj, że uwielbiam wszelkiego rodzaju eksperymenty.** To po prostu mój sposób na życie, więc przymknij na to oczy.
19. **Nie bądź ślepy i przyznaj, że ja też rosnę.** Wiem jak trudno dotrzymywać mi kroku w tym galopie, ale zrób co możesz, żeby się udało.
20. **Nie bój się miłości. N I G D Y.**

Janusz Korczak

- <https://bsalodz.pl/uploads/5ef07ace6e753/pages/32/content//Prawa%20Dziecka.pdf>
  - <https://stacja7.pl/rodzina/20-prosb-dziecka-do-rodzicow-janusz-korczak-prawa-dziecka/>
  - <https://brpd.gov.pl/o-rzeczniku/>
  - J. Korczak: *Prawo dziecka do szacunku*. Warszawa 2012
  - <https://brpd.gov.pl/konwencja-o-prawach-dziecka/>
  - <https://www.gov.pl/web/rodzina/konwencja-o-prawach-dziecka>
  - <http://www.teczowachatkasiedlce.dziensmyka.pl/Index.aspx?sid=1672>
- Zdjęcia zapożyczone ze strony internetowych:
- <https://kwiecien.academy/tag/prawa-dziecka/>
  - <https://sp4.rumia.edu.pl/miedzynarodowy-dzien-praw-dziecka-z-unicef.685.pl>
  - <http://www.przedszkolekorczaka.com.pl/aktualnosci/141-prawa-dziecka>

Opracowała: Sylwia Niedziela